

XX a. naujausiųjų laikų istorijos **ATLASAS**

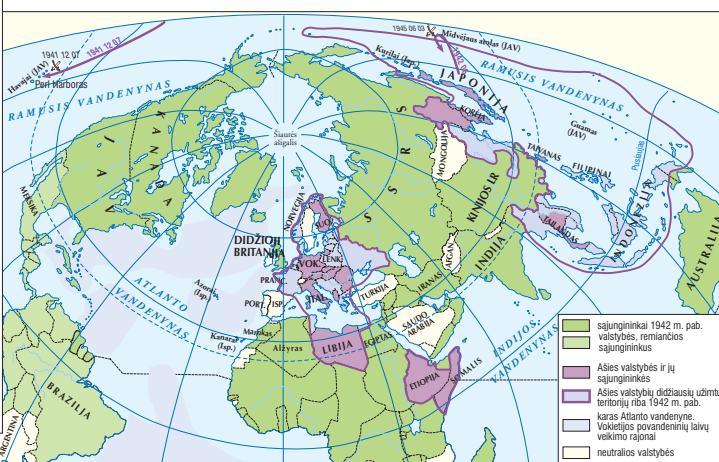
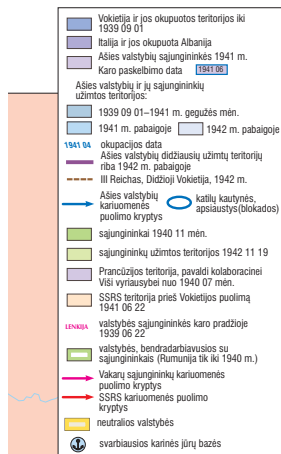
TURINYS

NAUJAUSIEJI LAIKAI

1. Europa 1918–1923 m. Paryžiaus taikos konferencija	2
2. Spalio perversmas ir pilietinis karas Rusijoje	4
3. SSRS 1922–1939 m. Stalino diktatūra	5
4. Lietuvos nepriklausomybės kovos	6
5. Nepriklausoma Lietuvos valstybė 1920–1939 m.	8
6. Demokratijos ir diktatūros Europoje 1922–1939 m.	9
7. Pasaulis po Pirmojo pasaulinio karo. Pasaulinė ekonominė krizė	10
8. Fašizmas Europoje 1922–1939 m.	12
9. Europa 1938–1940 m. Molotovo–Ribentropo paktas	14
10. Antrasis pasaulinis karas. 1939–1943 m.	16
11. Antrasis pasaulinis karas. 1943–1945 m.	18
12. Lietuva vokiečių okupacijos metais (1941–1944)	20
13. Holokaustas	21
14. Karas Tolimuosiuose Rytuose. Japonija	22
15. Antrojo pasaulinio karo nuostoliai	23
16. Pokario Europa	24
17. Ginkluota pokario rezistencija Lietuvoje 1944–1953 m.	26
18. Lietuvos gyventojų genocidas 1941–1953 m.	27
19. Lietuvos gyventojų nuostoliai ir emigracija 1940–1958 m.	28
20. Sovietinė sistema Europoje po 1945 m.	29
21. Šaltasis karas	30
22. Kolonijinės sistemos suirimas. Trečiojo pasaulio šalys	32
23. Šaltojo karo konfliktai	34
24. Sovietų Sąjunga 1953–1989 m.	36
25. Sovietinė Lietuva 1953–1989 m.	37
26. Baltijos šalių nepriklausomybės atkūrimas	38
27. Socialistinės sistemos iširimas Europoje	39
28. Politinė, karinė ir ekonominė Europos integracija 1945–2004 m.	40
29. Lietuvos Respublika 1990–2004 m.	41
30. Karai ir konfliktai šiuolaikiniame pasaulyje	42
31. Europos Sąjungos plėtra	44
32. Pasaulio politinis žemėlapis	46
33. Mokslo ir technikos revoliucija bei pokyčiai pasaulyje XX a.	48

10 Antrasis pasaulinis karas. 1939–1943 m.

1 Karo veiksmai Europoje 1939–1943 m.

2 Pasaulis 1942 m.

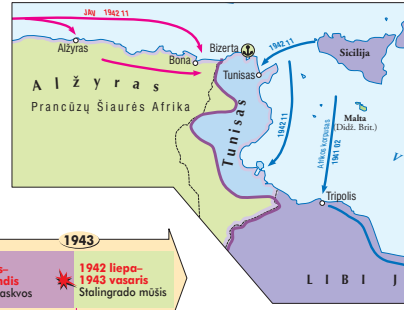

▲ „Trys viršūnės – viena pergalė!“ Propagandinis Ąšies valstybių plakatas.

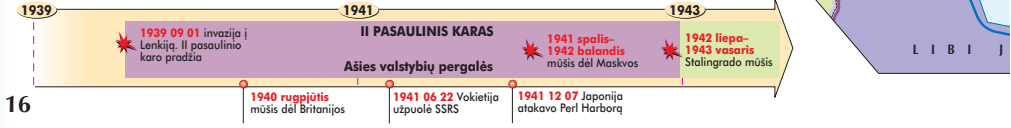

▲ Vokiečių belaisviai po Stalingrado mūšio (1943 m.). Stalingrado mūšis – didžiausias Antrojo pasaulinio karo kautynės. Abi pusės jose patyrė milžiniškų nuostolių, žuvo apie 2 mln. žmonių. Prasidėjęs 1942 m. vasarą mūšis dėl Stalingrado baigėsi 1943 m. vasarį visiškų vokiečių armijos sutriuškiniu. Į nelaisvę pateko apie 100 tūkst. vokiečių kareivių. Mitas apie Vokietijos armijos nenugalimumą buvo išskaidytas.

Vedama revanšizmo bei siekio pasidalyti pasaulį Vokietija tęsė agresiją. Po Lenkijos **blitzkrygo** ji 1940 m. pavasarį užėmė Daniją ir Norvegiją, vėliau nugalėjo sąjungininkų pajėgas Belgijoje, Olandijoje ir Prancūzijoje. Vienintelė Didžioji Britanija sugebėjo pasipriešinti. Anglai iškė vokiečių oro pajėgas „mūšyje dėl Britanijos“. 1941 m. birželio 22 d. A. Hitleris pradėjo **Barbaros planą**: nepaskelbęs karo užpuolė SSRS. Gausi, bet blogai ginkluota bei prastai vadovaujama Raudonoji armija jau pirmomis karo dienomis patyrė didžiulių nuostolių. **Vermachtas** sparčiai žygiavo į Rytus ir lapkričio mėn. pasiekė Maskvos priegais. Čia vokiečių karinės pajėgos buvo sustabdytos ir nustumtos atgal. Po 1942 m. vasaros puolimo vokiečiai užėmė didžiulę Rusijos teritoriją pietuose. Prie Stalingrado užėmė vienas iš svarbiausių Antrojo pasaulinio karo mūšių. Jame abi pusės neteko apie 2 mln. žmonių. Po Stalingrado mūšio Raudonoji armija perėmė strateginę iniciatyvą kare prieš Vokietiją.

3 Karo veiksmai Afrikoje 1941–1942 m.

Sąvokos
Ąšies valstybės – Vokietija, Italija, Japonija ir jų sąjungininkės. 1936 m. Vokietija ir Italija pasirašė „Berlyno–Romos ašies“ susitarimą, kuriame pasidalijo Europą įtakos sferomis. Japonija prie jo prisijungė vėliau.
Barbaros planas – Vokietijos plano žaibiškai per kelis mėnesius užimti Sovietų Sąjungą kodinis pavadinimas.
Blitzkrygas – XX a. pradžioje sukurta Vokietijos žaibo karo teorija, aiškinanti, kad prieš galmą nugalėti staigiu puolimu, nespėjus jam sutelkti pagrindinių jėgų.
Sąjungininkai („Didysis aljansas“, „Antihitlerinė koalicija“) – JAV, Sovietų Sąjunga, Didžioji Britanija, Prancūzija ir jų sąjungininkės.
Vermachtas – nacistinės Vokietijos ginkluotosios pajėgos.

Asmenybės
Frydrichas fon Paulius (1890–1957) – Vokietijos generolas feldmaršalas. Vadovavo Vokietijos armijai mūšyje prie Stalingrado.
Georgijus Zukovas (1896–1974) – talentingiausias rusų karo vadas Antrajame pasauliniame kare. Generalinio štabo viršininkas 1941 m., SSRS gynybos ministras 1955–1957 m.